

Beogradske Novine

Izlaze: dnevno u jutro, ponedjeljkom poslije podne.

Pojedini brojevi:	Mjesečna pretplata:
U Beogradu i u krajevima zaposjednutim od a. i. kr. četa po cijeni od 8 helara	U Beogradu i u krajevima zaposjednutim od a. i. kr. četa za vojnu i običnu poštu . . . 2-50
U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji po cijeni od 10 helara	U Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-Hercegovini i Dalmaciji 2-50
Iznos ovog područja po cijeni od 12 helara	U ostalim krajevima Austro-ugarske monarhije 3-50
	U inostranstvu 4-50

Oglasi po cijeniku.

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83. Uprava i primanje pretplata Topličin venac broj 21. Telefon broj 28. Primanje oglasa Kneza Mihailja ul. broj 38. Telefon br. 245.

Br. 312. BEOGRAD, utorak 13. novembra 1917. Godina III.

Ratni izvještaji.

Izvještaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 12. novembra.

Talijansko bojište:

Na donjoj Piave zauzelo su njemačke čete na istočnoj obali rijeke izgrađenu masnu branu Vidor.

Divizije, koje od Belluna nastupaju niz rijeku približuju se Feltri.

Kod Logarone, sjevero-istočno od Belluna, odsječena je jedna talijanska borbena jedinica u snazi divizije i to u odlučnoj saradnji naših vodja i četa. Zarobljen je jedan general, od prilike 10.000 vojnika, mnogo topova i ratnog materijala. Osobito valja opet istaknuti djelovanje 22. strijeljačke divizije, koja je potlačena njemačkim četnim odjeljenjima.

Borbene snage maršala Conrada potisle su neprijatelja u suganskoj dolini preko Castel Tesina i preko Grigna.

Na ostalim frontovima položaj je nepromijenjen.

Načelnik glavnog stožera.

Izvještaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 12. novembra.

Zapadno bojište:

Kratkim vatrenim prepadom započeo je ranim jutrom engleski djelimični napad. Po danu sastojala se borbena djelatnost u Flandriji samo u valji topništva: pred veče oživjela je ona do jače snage samo u području Ysera. Na ostalim dijelovima zapadnoga fronta nije bilo znatnije borbene djelatnosti.

Foručník Müller pobijedio je 33. puta u vazduhu.

Istočno bojište:

Nema ništa osobitoga.

Macedonsko bojište:

U zavijutku Crne Reke pojačala se znatno pred veče vatrena djelatnost.

Talijansko bojište:

Snažnom saradnjom württembergških i austro-ugarskih brdskih četa odsječen je put u gornjoj dolini Piave odstupajućem neprijatelju kod Logarone. 10.000 Talijana moralo se predati, a zaplijenjeni su mnogi topovi i ratni materijal. Naše čete, koje prodiru od Belluna niz rijeku Piavu, stoje pred Feltriom. Na donjoj Piavi nema ništa osobitoga.

Tečajem mjeseca oktobra izgubili su naši neprijatelji u vazdušnim borbama na njemačkim frontovima 9 ukončanih osmatračkih balona i 244 letilica, od kojih je 149 svaljeno iza naših položaja, dok su se ostale svalile kod neprijateljskih položaja. Mi smo u borbi izgubili 67 letilica i jedan osmatrački balon.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Rusijina gotovost za mir.

Najnovije vijesti, koje stižu o državnom udaru, što ga izvršiše „boljševiki“ u Petrogradu, pokazuju, da stanje u prijestonici i u unutrašnjosti ni najmanje nije tako povoljno po novi režim, kao što je isprva izgledalo. Posljednji telegrafski stanice, Lenjinove pristalice gotovo su hermetički odvojili bivšu imperiju od inostranstva, tako da se preko granice mogle dospjeti samo takve vijesti, koje su povoljne po nove vlasnike. Po padu privremene vlade poluzvanični telegrami izvještavali su do duše o tome, kako u cijeloj zemlji vlada mir i prišernost i naglašena je u njima sloga vojske i seljačkog stanovništva, za koje su u tim izvještajima tvrdili, da kao jedan čovjek stoje za prevratnicima. Ali utisak tih izvještaja već je odmah poslije nekoliko sati pomućen vijestima, da je glavni protivnik revolucionarne demokratije, neumorni i govorniji Kerjenski, umakao maksimalistima, koji su ga htjeli uapsti. Smatralo se, da stvar njegovih pristalica još ni najmanje nije potpuno izgubljena, dokle god se taj čovjek nalazio u slobodi i time bio u mogućnosti, da

Kod Logarone zarobljeno 10.000 Talijana. U suganskoj dolini potisnut je neprijatelj preko Castel Tessina i Grigna. Zapadno je od Belluna zarobljeno daljih 4000 Talijana.

svoje demagoške sposobnosti i dalje stavi u službu zapadnih sila. Isto tako sumnjiv utisak pri ocjenjivanju novostvorene situacije izazivaju protivurječne vijesti o sudbini sporazumnih poslanika. Dok su „boljševiki“ još prije kratkog vremena izjavljivali, da je engleski poslanik i ratni podstrekač Buchanan sa štabom svojih pristalica napustio zemlju, sada jedan neutralni list o tome donosi čisto suprotno tvrdjenje. U vezi s time isto su toliko značajni pozivi i proklamacije, što ih Kerjenski, koji je zaobilaznim putem ipak nekako dospio na front, upućuje trupama odanim privremenoj vladi. Iz ovih se činjenica jasno vidi, da se pristalice oborene vlade ni najmanje još nisu pomirile sa novim stanjem i da se po gdje-gdje sprema ozbiljan otpor. S obzirom na dvostruko zamršen položaj u zemlji ne treba tako člako, kao neku prostu epizodu uzimati ni vijest, po kojoj veliki knez Nikolaj Nikolajevič, potpomoćnik kazachkim vojdom Kaledjinom i pristalicama ovog posljednjeg sprema nov državni udar, za čije izvršenje očekuje nastupanje pogodnog časa.

Iz svega toga daje se jasno zaključiti, da je Rusija opet podijeljena na dva tabora, od kojih se jedan i drugi odlučio, da se svima sredstvima bori za postizanje svoga cilja. Ako se kroz kratko vrijeme položaj znatno ne promijeni u korist jedne ili druge strane, Rusiji predstoji građanski rat u najgorim i najopasnijim vidu, koji se da zamisliti. Za sada izgleda, kao da u Petrogradu i u unutrašnjosti prevladaju „maksimalistički izgredi“, kako engleska štampa krsti prevratnički rad radničko-vojničkog savjeta. Sa novim vlasnicima pojavile su se i nove lozinke o neodložnom zaključavanju mira i razdjeljivanju zemlje narodu; s obzirom na ova primamljiva obećanja svojih protivnika, saveznički plaćenici zapašće u vrlo težak položaj. To i jeste razlog, iz kojega su Lenjin i drugovi brže bolje rastrubili na sve strane baš rečene dvije tačke svoga programa, pa su na vrat na nos usrećili svijet ničim manjim nego li potpuno razređenim prijedlogom za kompromisni mir. Ne upuštajući se bliže u pojedine tačke ovih ruskih pogleda o miru, protiv kojih se sa gladišta središnjih sila može mnogo što-šta reći, mora se utvrditi činjenica, da za sada nemaju nikakvog značaja kakvi prijedlozi za sporazumijevanje, koji bi dolazili iz pocjepane i stoga neodgovorne Rusije. Dokle god složna Rusija preko istinske, odgovorne vlade ne bude saopštila odluku svojih naroda, težnja sadanjih vlasnika za mirom ne može se ocijeniti drugojače nego li kao želja jedne stranke, koja ne raspolaže nikakvim mogućnostima, da zamajči izvršenje ponudjenoga. Ta današnja politička Rusija i jeo zemlja neograničenih mogućnosti pa s toga ništa se ne da lakše zamisliti od mogućnosti, da revolucionarna demokratija, koja danas likuje i zahtijeva neodložno zaključenje primirja, možda već sutra pod uticajem častoljubljivih i nesavjesnih vodja prodje kroz metamorfoze poput Kerjenskog i time vrati narod od sto milijuna duša u predjašnje ropstvo. Mir, što ga želi Evropa, mora se roditi iz čistih pobuda neoborivog ubjeđenja, ako treba da posluži na dobro u budućnosti.

Gradjanski rat u Rusiji.

Sovjet za primirje i mir.

Kb. Petrograd, 12. novembra.

Petrogradski brzojavni ured javlja: Kongres sovjeta usvojio je prijedlog za sklapanje demokratskog mira bez aneksija i ratnih odšteta i za tromjesečno primirje radi vodjenja pregovora.

Ruski mirovni prijedlog.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Haag, 12. novembra.

Prema londonskoj vijesti „Central News“a, Kronstadt se pridružio pristalicama Lenjina, koji je označen za privremenog predsjednika republike. Lenjin čeka, da Njemačka i Austro-Ugarska prime prijedlog o primirju.

Glavno zapovjedništvo u rukama sovjeta.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

München, 12. novembra.

„Münchener Zeitung“ javlja iz Basela: Petrogradski radnički i vojnički savjet uzео je glavno zapovjedništvo nad vojskom i flotom u svoje ruke, ujedno je naredio, da sve ruske čete pože novu zakletvu.

Rusko poslanstvo u Washingtonu ne priznaje vladu „boljševika“.

Kb. Washington, 12. novembra.

Rusko poslanstvo je izjavilo, da se opire tome, da prizna autoritet maksimalističke vlade.

Ministarstva ne rade.

Kb. London, 12. novembra.

Reuter javlja iz Petrograda pod 9. o. mj.: Svi činovnici ministarstava spoljnih poslova, finansija i trgovine obustavili su posao.

Veliki knez Nikola smjera državni udar.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Köln, 12. novembra.

„Kölnische Zeitung“ imaju ovaj brzojav od svog dopisnika u Haparandi: Govori se, da je veliki knez Nikola Nikolajevič pripisao kod kazachkog zapovjednika Kaledjina. Obojica čekaju zgodan trenutak, pa da s Kazachima pokušaju nov državni udar.

Engleski admiral Philmore ubijen?

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Berlin, 12. novembra.

„Achtuhrblatt“ donosi još nepotvrđenu vijest, da su pobunjenici u Revalu ubili engleskog glavnog zapovjednika istočno-morske flote admirala Philmore.

Francuska štampa i Rusija.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Bern, 12. novembra.

Događaji u Rusiji zaprepastili su francusku štampu. Skoro svi listovi napadaju Kerjenskog, čija vlada nije mogla spriječiti državni udar, koji je podovna prijetio. Čas je za Rusiju vrlo ozbiljan, pa i za njeno savezništvo.

Engleska štampa o događajima u Rusiji.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Haag, 12. novembra.

Iz Londona se javlja: Govoreći o događajima u Rusiji engleska štampa se drži još dosta rezervisano, navodeći, da se jasna ocjena ne može donijeti dokle god ima samo jednostranih izvještaja. Ali se ipak priznaje da je položaj ozbiljan. „Times“ veli: Saveznici ne mogu u ovom trenutku ništa drugo činiti, nego sačekati dalji razvitak događaja. Iz međa u Rusiji može se za sad čepsti utjeha, što se iz posljednjih događaja ne čuje pravi glas Rusije.

„Daily Mail“ misli, da Petrograd nije Rusija. Događaji za sad savezničke mnogo ne dotiču i ne treba ih uzimati suviše tragično.

„Westminster Gazette“ veli: Ako su Lenjin i Totcki okorele anarhiste, kako neki misle, ili izdajnici, kao što drugi vele, onda će njihova vladavina biti vrlo kratka, jer će ruska čestitost i iskrenost najzad sve savladati. Ako je pak Lenjin bolji no što se o njemu govori, onda će on sam uviditi teškoće, pred kojima se nalazi. List ne vjeruje, da maksimaliste žele zaseban mir.

„Morning Post“ piše: Nema sumnje da revolucionari, u čijim se rukama sad vlada nalazi, stoje na strani Njemaca i da rado za njemački mir. Ali ruski narod u svojoj cjelini ne osjeća tako. Mi i naši saveznici nećemo nikad priznati jednu rusku vladu, čiji je prvi predlog zaseban mir.

„Daily Express“ misli, da sad u Rusiji predstoji građanski rat. Ne može se ni misliti, da će većina ruskog naroda ostati ravnodušna.

Spašenje Njegovog Veličanstva.

Odlikovanja onih, koji su caru i kralju spasili život.

Kb. Gorica, 12. novembra.

Njegovog Veličanstvo je uputilo ovu zapovijest ministru vojnom: U priznanju odlučnog držanja pri-

likom moga spasavanja. Iz opasnosti davljenja podarujem Mome šraku natporučniku princu Feliks od Parme zlatnu medalju za hrabrost, a vojnički krst za zasluge 3. razreda s ratnom dekoracijom natporučniku u pričuvni automobilske čete Curtu Frise-Bartu. Istim povodom da se objavi: Po treći put Moje ponovno pohvalno priznanje konjičkom kapetanu Jovanu Grüber pl. Seligsheimu, dragonskog puka br. 7., po drugi put Moje ponovno pohvalno priznanje kapetanu Karlu Werkmannu puka carskih strijelaca br. 1., Moje pohvalno priznanje barunu Rudolfu pl. Sladinspaša. Dalje istim povodom podarujem zlatnu medalju za hrabrost Jospu Reisenbichleru, gardijskom naredniku jedne telesne gardijske pjesačke čete Fridrichu Tomeku, naredniku Karlu Blaskoviću, Ignazu Jirousu, vodniku Aloisu Pokorny i vodniku vojno-geografskog zavoda Schumensu, srebrnu medalju za hrabrost I. razreda kapralu Josipu Kraftu automobilske čete.

11. novembra 1917. u mjestu stana.

Karlo, s. r.

Svi povodom spasenja Njegovog Veličanstva odlikovani skupili su se juče u dvoru, gdje je Njegovog Veličanstvo lično izvršilo odlikovanje i svima iskreno zablagodario.

Ofenziva protiv Italije.

Šest hiljada kvadratnih kilometara talijanskog zemljišta u našim rukama. (Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Berlin, 12. novembra.

Sa švajcarske granice se javlja: Mnogi vojni dopisnici tvrde, da su čete središnjih vlasti za nekoliko dana posjele daljih 2000 kvadratnih kilometara, prema tome svega okruglo 6000 kvadratnih kilometara talijanskog zemljišta. Dvije trećine glavne talijanske provincije Friula u rukama su četa središnjih vlasti, koje su već potpuno osvojile provinciju Udine i polovinu provincije Venecije.

Stegemann o položaju.

Kb. Bern, 12. novembra.

Stegemann piše u „Bund“: Strategijski položaj Talijana veoma je rešigiran, Oni ne mogu ništa drugo učiniti, nego braniti se pred navalom neprijatelja, koji ne daje maha, nego već u toku progona odvaja za slobodne operacije čete, koje na skraćenom napadačkom frontu između mora i venecijskih Alpa više ne treba. Talijani bi

jedva mogli imati strategijskih mogućnosti prije nego utvrde linije kod Ecave. Oni se mogu samo usuditi, da sa izgledom na neki uspjeh počnu kakav boj između Venecije i Verone, ako se nadaju, da će moći probiti neprijateljski front. Ali na to nije ni misliti. Razvoj će poslije kao i prije određivati progonilac, koji je za protivnika spremio strategijski jaram. Da je to samo kriza rata, koju je sporazum prekasno spasio, i ako je bila predviđena u razvoju rata, to ne treba više dokazivati. Gubitak talijanske vojske u strategijskom prostoru, živim snagama i materijalno već je tako velik, da američanski ulog izgleda većim dijelom da je izravnat.

Pohvala austro-ugarskoj ratnoj mornarici.

Kb. Stockholm, 12. novembra

„Nia Dagligt Allehande“ govori o udjelu austro-ugarske mornarice u borbama protiv Italije i ističe njezinu veliku sposobnost. Posada austro-ugarske mornarice, veli list, oduševljena je ofenzivnim duhom, koji je glavni uslov za mornaričke uspjehe. I sam talijanski vrhovni zapovjednik morao je u svome izvještaju naglasiti, da u Adriji ima protiv sebe mornaricu, koja je u potpunom smislu riječi istinska činjenica.

Disciplina u saveznoj vojsci.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Zeneva, 12. novembra.

Dopisnici u talijanskom glavnom stanu sa svim su promijenili osadašnji način svog izvještavanja. Oni bez okolice priznaju odlučnu disciplinu, koja vlada u austro-ugarskoj i njemačkoj vojsci. Oba će cara dobrovoljno i dalje narediti, da se što je više moguće poštede stari spomenici i druge dragocjenosti.

Strah od talijanskog zasebnog mira.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Haag, 12. novembra.

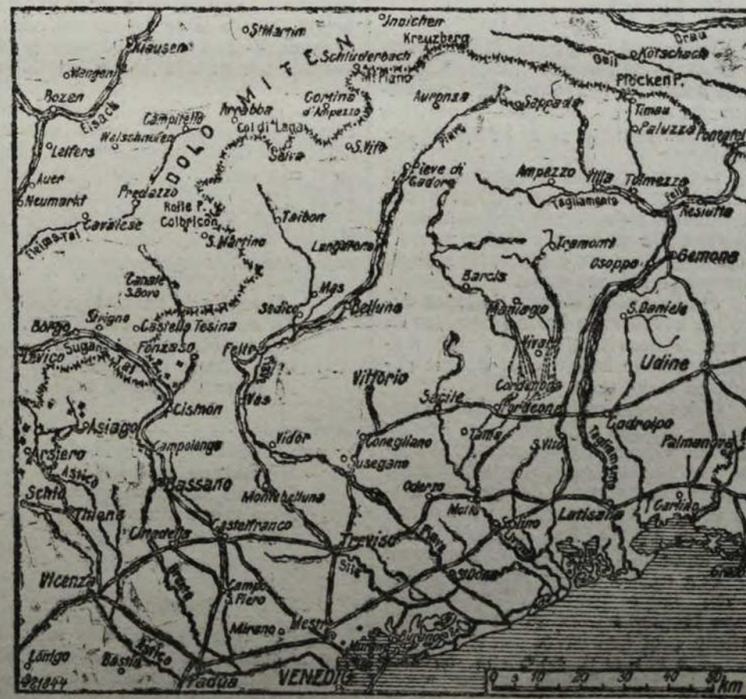
„Hollandsch Nieuwsbureau“ javlja iz Parisa: „Le Matin“ javlja, da put Painlevea i Lloydja Geogea u Italiju stoji između ostalog u vezi sa izvjesnim ponudama, koje se ispod ruke čine neutralističkim krugovima Italije, a koje upravo smjeraju na raspad sporazuma.

Nova organizacija talijanske vojske.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Lugano, 12. novembra.

„Petit Parisien“ javlja, da su se spojile treća vojska vojvode od Aoste i četvrta vojska pod zapovjedništvom Robilanta, time je popunjena pukovina, koja je postojala zbog druge vojske, te je tako talijanska vojska dospjela u položaj, da se sa svim ponovo organizira i odupre neprijatelju.

Prilegled bojišta u gornjoj Italiji.

Uzdman položaj Robertsona. Zbog položaja na talijanskom frontu. (Naročiti broj „Beogradske Novine“).

München, 12. novembra. Prema pisanju „Manchester Guardian“a došlo je između Lloyd Georgea i glavnog stožera do velikih nesuglasica zbog Italije. Položaj načelnika glavnog stožera Robertsona je uzdman, jer se sad dokazalo, da je Lloyd George u svome tvrdjenju imao pravo, da je talijanski front jedna od velikih vratnica ovoga rata i zbog toga da je značajan za ukupni položaj. Glavni stožer je uvijek imao u vidu samo koncentraciju u Flandriji, zbog čega se nije ni obazirao na Italiju i drugo.

U „Times“u priznaje potpukovnik Repington, da su talijanski guibitci osnovno poremetili ravnotežu snaga na talijanskom frontu. Saveznici se nalaze pred sudbonosnim odlukama.

Odgoda Sobranja.

Bugarski mirovni uslovi. — Otvaranje medicinskog fakulteta.

Kb. Sofija, 12. novembra. Sobranje je poslalo govora ministra Radoslava odgodilo svoje sjednice do 1. decembra. Ministar predsjednik je rekao, da su ratni ciljevi Bugarske poznati, t. j. ujedinjenje Bugarske u okviru svojih povijesnih granica popravkom učinjene nepravde na berlinskom kongresu i u Bukareštu. Mi hoćemo, rekao je ministar predsjednik, Mačedoniju, Dobruđu i bugarske prijedjele, koje su Srbi od bugarske države oteli. Ovi ciljevi poživaju na osnovanom pravu. Mi smo ih razložili saveznicima i neutralcima i niko ne može ništa protiv toga, da primijeti, pošto mi upravo samo ostvarenje našeg narodnog jedinstva i očevidno zadovoljenje imamo u vidu.

Po ponovnom sastanku raspravljaje sobranje o budžetu. U svojoj današnjoj sjednici usvojilo je Sobranje još i zakonski prijedlog o otvaranju medicinskog fakulteta na univerzitetu.

Borbe na zapadu.

Lloyd George u Parisu. Kb. Paris, 12. novembra. Jutros je ovamo prispio ministar predsjednik Lloyd George.

Kriza u francuskom letištvu. Kb. Bern, 12. novembra.

Povodom krize u francuskom letištvu žali se jedan letač u „Depeche de Toulouse“ od 28. oktobra: Od nekog vremena materijal nije više na svojoj visini. Strojve primaju ratom onesposobljeni piloti, koji su dodijeljeni tvornicama. Pošto oni za primljene strojeve dobivaju od tvornica nagradu, to je i ispitivanje strojeva površno. Stoga se nove letilice često moraju vratiti poslije ljetanja od dvadeset sati.

Najnovije brzojavne vijesti.

Norveška štampa za i protiv Njemačke. Kb. Christianija, 12. novembra. Kako „Verdensgang“ tako i „Intelligenzsegler“ protiv se „Tifensfegen“u, koji traži trgovačko-politički prijelom sa Njemačkom. Oni izvode, da bi trgovački prijelom prije ili poslije doveo do otvorenog rata. „Tifensfegen“ se drži, kao da zastupa većinu zemlje, ali zastupa samo neznatnu kliku. Većina zemlje je za strogu neutralnost.

Podlistak.

Milorad M. Petrović: Anegdote IZ ŽIVOTA SRPSKIH KNJIŽEVNIKA. Milorad J. Petrović. — „Bila jednom ruža jedna“ — Jedna od najljepših Mitrovićevih pesama, to je njegova „Bila jednom ruža jedna“... Nju je pokoini Zmaj odmah preveo na nemački, a pok. Isa Bajić, komponovao ju je i još više popularisao. Ona je napisana u ondašnjoj kafani „Srbija“ (Danas hotel „Post“), gde je Mitrović jedno vreme stalno odlazio na vino. On je imao i stalno mesto i to je onaj drugi sto u trpezariji s desne strane uza zid, pri ulazu. Svake večeri dolazila je jedna devojčica cvečarka u kafanu i prodavala cveće. Mitrović joj je bio stalni mušterija. Makar kakav cvet da mu ponudi, on bi joj uzео. U jedanput male cvečarke nestade. Nije dolazila nekoliko dana, i on se zabrinu, počе raspitivati za nju. Ali jednog večera ona se opet pojavi. Bleda, ispijena i izmučena, i celokupnoj njevoj bedi, koja joj se na licu i u očima ogledaše, davaše još žalosniji izraz crna maramica kojom beše povezana. Ona odmah priđe stolu, za kojim je već sedeo Mitrović, i spusti pred njega korpicu s cvećem, da bi on sam izabrao cvet koji hoće. — A gde si ti, dušo, za ovoliko dana? Da nisi bila bolesna? Devojčice briznu u plač. Ne, ja

Njemački novinari u Carigradu. Kb. Carigrad, 12. novembra. Njemački novinari su danas balkanskim vozom napustili Carigrad.

Grad i okolica.

Dnevni kalendar.

Danas je utorak 13. novembra, po starom 31. oktobra. — Rimokatolici: Stanislav K. pr.; pravoslavni: Stahije i Amplije.

Casnička i činovnička kasina otvorena je do 12 sati u noći.

C. i k. vojnički dom: Citonica, soba za pisanje i igranje, kantina. Otvoreno od 7 sati jutro do 9 sati uveče. Slobodan pristup svakome vojniku.

Beogradski orkeom (u zlimskom pozorištu, prije Boulevarda): Početak predstave u 8:30 uveče.

Kinematografi: Vojni kino u Kralja Milana ulici 55 (Koloscum): U 3, 4:45 i 6:30 sati poslije podne predstave za građanstvo. — C. i k. građanski kino na Terazijama br. 27 (Paris): U 6 sati uveče predstava za građanstvo.

Posljednji električni voz za Topčider kreće od spomenika u 7:30 uveče, a iz Topčidera za Beograd u 8 sati uveče, a nedjeljom u 11 sati uveče.

Noćna služba u ljekarnama: U sedmici od 11. do uključivo 17. novembra obavljaje noćnu službu u Beogradu ove ljekarne: Selaković, Kneza Mihajla ulica 45; Viktorović, Terazije 28; Prendić, Kralja Aleksandra ulica 64; Stojčić, Sarajevska ulica 70.

Red vožnje parobrodom iz Beograda u Zemun: 7, 8, 9, 10, 11 i 12 sati prije podne; 2, 3, 4, 5, 6, 7, 18 sati poslije podne. Iz Zemuna za Beograd: 6:30, 7:30, 8:30, 9:30, 10:30 i 11:30 pr. podne; 1:30, 2:30, 3:30, 4:30, 5:30, 6:30 i 7:30 pos. podne. — Iz Zemuna u Pancsovu: u 6 sati jutro i u 12 sati u podne. — Iz Pancsove u Zemun: U 8:30 sati prije podne i 3 sata poslije podne. — Ladja, koja vozi između Zemuna i Pancsove i obratno ne pristaje u Beogradu. — Brodarski saobraćaj Sabac—Smederevo. Polazak iz Beograda za Sabac: srijedom i subotom u 7:30 sati u jutro; iz Sapa za Beograd: četvrtkom i nedjeljom u 7 s. u jutro; iz Beograda za Smederevo: četvrtkom i nedjeljom u 3 sata poslije podne; iz Smedereva za Beograd: utorak i petkom u 8 sati u jutro. — Brodarski saobraćaj između Beograda i Budimpešte: Brod iz Beograda za Budimpeštu kreće svakoga dana u 5 sati ujutro; brod stiže u Budimpeštu drugoga dana u 5:30 sata poslije podne. — Iz Budimpešte za Beograd kreće brod svakoga dana u 8 sati prije podne; u Beograd stiže taj brod drugoga dana u 7:30 sati poslije podne. — Brodarski saobraćaj između Zemuna i Szegeda: Odlazak iz Zemuna prema Titelu, Szegedu: U ponedjeljak i četvrtak u 12 sati u podne. Dolazak u Szeged: U utorak i petak u 1 sat poslije podne. — Odlazak iz Szegeda prema Titelu u Zemun: U srijedu i nedjelju u 6 sati u jutro. Dolazak u Zemun: U srijedu i nedjelju u 6:40 sati uveče.

Kretanje parobroda za vojnike. Odlazak iz Zemuna i Beograda u Oršovu svakoga ponedjeljka, srijede i subote. Odlazak iz Beograda u 5 sati ujutro, dolazak u Oršovu u 3 sata i 10 minuta poslije podne. Iz Oršove u Zemun i Beograd svake nedjelje, utorika i četvrtka, odlazak iz Oršove u 5 sati ujutro, dolazak u Beograd u 8:30 sati u večer.

Botanička bašta. Otvorena utorkom, četvrtkom, nedjeljom i praznicima. U bolnici „Brčko“: od 2—4 sata poslije podne. U bolnici „Brünn“: od 9:30—12 sati prije podne i od 2—4 sata poslije podne. — U c. i k. građanskoj bolnici: u utorak, četvrtak i nedjelju od 1—3 poslije podne.

Vojno parno toplo kupatilo u Car Dušanovoj ulici. — I. Kupatilo u kadama: a) Za vojne osobe otvoreno radnim danima od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12/1 sati u podne. — b) Za građanstvo radnim danima od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 9 sati prije podne do 12/1 sati u podne. — 2. Parno kupatilo za časnike i inžinjarne činovnike otvoreno je utorkom, srijedom, petkom i subotom od 7 sati prije podne do 5 sati poslije podne, a nedjeljom i praznicima od 7 sati prije podne do 12/1 sati u podne. — Za građane muškog pola otvoreno je parno

kupatilo ponedjeljkom i četvrtkom (ako u te dane ne pada kakav praznik) od 9 sati prije podne do 5 sati poslije podne. — Časnicima i njima ravnim činovnicima stoji na volju da se služe parnim kupatilom i u dane određene za građanstvo (ponedjeljkom i četvrtkom). Blagajna se zatvara radnim danima u 12/1 sati, a nedjeljom i praznicima u 12 sati u podne.

Upisivanje u beogradsku žensku gimnaziju.

Prema odobrenju glavne vojne gubernije otvara se u Beogradu privatna osmo-razredna ženska gimnazija.

Za školsku godinu 1917.—1918. izvršice se upisivanje učenica: 19. novembra za I. i II. razred; 20. novembra za III. i IV. i V. razred; 21. novembra za VI. VII. i VIII. razred.

Sve učenice položiće pri upisu 5 K upisnine i 30 K školarine za mjesec decembar. Školarina plaća se mjesечно unaprijed po 30 kruna.

U I. razred upisivaće se učenice, koje su od 1913.—1914. godine na ovamo svršile četvrti razred osnovne škole po školskom svjedočanstvu, ili u nedostatku ovoga po uvjerenju opštinskoga suda.

U ostale razrede upisivaće se učenice u nedostatku svjedočanstva po štampanom izvještaju one škole, u kojoj su svršile razred.

Upis se izvršuje ličnom prijavom u školskoj zgradi, Zorina ulica br. 55.

Na dan svoje slave — za sirotinju.

Gospodja Bosiljka Popović, na dan slave Svetog Dimitrija, za pokoj duše svome suprugu vojniku Popoviću, trgovcu i rezervnom kapetanu, priložila je sirotinjskom odjeljenju opštine grada Beograda svoju od (30) trideset kruna, da se podijeli beogradskoj sirotinji.

Drugi simfonijski koncert.

Raspored drugog simfonijskog koncerta, koji će se održati 19. o. mj. u 8.30 sati uveče u pozorišnoj dvorani c. i k. vojne mjestne menaže (Terazije 25), a koji će u sudjelovanje prvorazrednih umjetničkih sila biti izvanadan od c. i k. garnizonske glazbe pod ličnim upravljanjem kapelnika Piro-a, sastavljen je ovako:

- 1. Johannes Brahms: Symphonie No. 2. Dur;
2. Pjevačka predavanja natpućenika Ervina Vilkkovića: a) Majka; b) Weingartner: „Liebespiel“; c) Hatze: Als ich zu sterben fühlte. (Na glasoviru prati Oskar Rubritius).
Odmor.
3. Saint Saens: „Totentanz“ (Smrtni ples), simfonijski spjev;
4. Pjevačka predavanja gospođe Vilhelmine Mikula-Raschius: Kompozicije Oskara Rubritiusa: a) „Frühling“ (Proljeće); b) „Wunsch“ (Želja); c) „Erlösung“ (Spas). (Na glasoviru prati sam kompozitor).
5. E. Grieg: Sigurd Jorsaelar. (3 stava Björnsonovog dram).
Ulaznice po 5 i 4 K mogu se dobiti u preprodaji na dnevnoj blagajni vojne mjestne menaže na Terazijama br. 25 (telefon br. 145). Lože su rasprodane. Buffet će biti uređen od c. i k. časničke menaže vojne glavne gubernije br. I. Pristup imade i građanstvo, a ulaznice važe ujedno i kao propusnice.

Istorijski kalendar.

Na današnji dan, 13. novembra 1782. god. rodio se švedski pjesnik Esaias Tegnér. — 13. novembra 1805. god. zauzeo je Napoleon u toku rata protiv udružene Austrije, Engleske, Rusije i Švedske (tako zvana treća koalicija protiv Francuske) Beč. Pošto je kod Ulma u Wirtemberskoj najjerao generala Macka da kapitulira, pošao je kroz ostalu južnu Njemačku, pa kroz gornju i donju Austriju na Beč. Saveznička vojna uprava napustila je iz strateških razloga carsku prijestonicu, u koju je Napoleon ušao 13. novembra. 2. decembra 1805. god. na prvu godišnjicu Napoleonovog krunisanja za cara primili su udruženi Austrijanci i Rusi bitku kod sela Austerlica u Moravskoj. Velika bitka, koja se ovdje razvila nazvana je u istoriji „trojcarska bitka“, jer su lično bila prisutna tri cara, naime austrijski car Franjo II i ruski car Aleksandar I s jedne, a car Napoleon s druge strane. Pobjedu je odnio Napoleon, pa je uskoro došlo do požunskog mira, na kojemu je Venecija ustupljena novostvorenoj kraljevini Italiji, koja je u stvari bila francuska provincija, dalje Tirolska Napoleonovoj saveznicu Bavarskoj, a Istra i Dalmacija neposredno Francuskoj. Docije je Napoleon uz ove dvije zemlje zadobio još i znatan dio Hrvatske i iz svega toga načinio Ilirsku kraljevinu, koja je trajala sve do njegovog pada. — 13. novembra 1846. god. rođen je u Varšavi poljski putnik-ispitivač i etnograf Stanislav Kubary. Umro je 1896. god. — 13. novembra 1862. god. umro je u Tübingenu u Wirtemberskoj čuveni njemački pjesnik Ludwig Uhland. Uhland, koji je rođen 1787. god. jeste jedan od najvećih njemačkih pjesnika u vremenu po završetku klasičnog perioda u njemačkoj književnosti (čiji su predstavnici šestorica velikih književnika: Klopstock i Wieland, Herder i Lessing, Schiller i Goethe). Uhland je napisao nekoliko drama, ali je naročito slavan na polju istorijske balade. Uhland je mnogo učestvovao u slobodoumnim njemačkim narodnim pokretima u prvoj polovini XIX vijeka, a naročito 1848. god. Sa njime se za vrijeme bavljenja u Njemačkoj mnogo družio srpski pjesnik Simo Milutinović Sarajlija, u čijim djelima mnogi opazuju dosta Uhlandovog uticaja. — 13. nov. 1868. god. umro je u Passy-u blizu Pariza talijanski kompozitor Giochanino Rossini. Najpoznatije mu je djelo opera „Seviljski berberin“. — 13. nov. 1913. god. zaključen je konačni mir između Grčke i Turske u Ateni.

Pomen.

Porodica Vladimira Petkovića-Disa davaće šestomjesečni pomen svome dragom pokojniku 15. o. mj. u 11 sati prije podne u beogradskoj Sabornoj crkvi.

Umro Jefta Dušanović.

Kako nam javljaju iz Novog Sada, umro je tamo prije kratkog vremena Jefta Dušanović, član novosadskog srpskog narodnog pozorišta, tino je i nećunju ispuatio svoju dušu. Rođen 1864. god. u Starom Majdanu, (Bosna) odmah je još u ranoj svojoj mladosti odao se umjetničkom životu. Stupivši prvo u pozorišnu družinu Fotija i Barbarića prešao je docije u novosadsko pozorište, gdje je neumorno djelovao punih 25 godina. Po srcu i duši plemenit sav je svoj život posvetio bio umjetnosti. Njegova umjetnička igra sa prirodnim držanjem bila je gledaocima prava naslada. Neambiciozan nikada nije tražio slave ni reklame.

Pokojni Jefta uživao je lijep glas, pa je zato i stekao velik broj prijatelja i poštovalaca. Jeftu je zatekao ovaj rat u Novom Sadu, pa je ostao bez materijalnih sredstava. Saranjen je sa lijepim počastima.

Premijula.

Preksino pred ponoć premijula je poslije dugog i teškog bolovanja gdjica Jelena Gjurčićeva. Pokojnica je oko godinu dana bila činovnica „Crvenoga Krsta“ (Sred. ureda, za objavlj. o zarobljenicima). Pogreb će biti danas poslije podne. (Stan: Smiljančeva ul. 25).

Prilikom kupovina namirnica u prodavnicama treba spremiti sitnog novca.

Prilikom kupovina namirnica u prodavnicama životnih namirnica opštine grada Beograda, potrebno je imati sitnog novca, jer prodavnice apsolutno nijesu u mogućnosti, da izvrše nabavku ogromnih količina sitnog novca, koji se od njih traži, te je u interesu samog građanstva i brzog rada, da se građani prilikom kupovine snabdiju i potrebnim sitnim novcem.

Legitimacije za kupovinu petroleja.

Svima sirotinjskim reonima opštine grada Beograda naredjeno je: da izvrše reviziju legitimacija za kupovinu petroleja. Revizija će se izvršiti na taj način, što će starješine reona, pošto se prethodno uvjere, da stanovnik legitimacije ima pravo na petrolej-legitimacije, popisati i staviti na istima jasno dan, mjesec i godinu ovjerenja. Samo na tako ovjerene legitimacije, moćće građanstvo dobiti u buduće petrolej.

Dnevna temperatura u Beogradu.

12. novembra: maksimum u sjenci 18.5 (prema jučerašnjem +1.9), na suncu 20.2 (-0.3). Temperatura zemljine površine 14.7 (+0.5) stepeni Celzsiusovih.

Vrijeme na Balkanu.

12. novembra u 7 sati iz jutra: U Rumunjskoj i istočnoj Bugarskoj većinom vedro. U Mačedoniji i Arbanli oblračno. Ostali dijelovi lakim oblacima pokriveni. U sjevernoj Srbiji po gdje gdje kiša.

Književne vijesti.

„Hrvatska Njiva“.

Primili smo 36. broj revijalnoga tjednika „Hrvatska Njiva“ s ovim sadržajem: Dr. Ljudevit Prohaska: K reorganizaciji vladina narodnog gospodarskoga odjela. — Dr. Mate Lisčić: Misli dra. T. Maretića o naučnom radu. — Dip: Politički ideali Victora Hugoa. — B. J.: Suvremeni žurnalistički tip. — U smotri prikazuje Nikias gospodarske poglede odjelnog predstojnika Ravera, ta socijalnu politiku hrv. vlade s obzirom na pitanje povišenja stanašine; J. Krnjević referira o novoj gospodarskoj politici u Ugarskoj; dr. J. Hadži raspravlja o pitanju prehrane; B. G. osvrtje se kritički na dramske predstave u kazalištu; B. J. ocjenjuje umjetničku izlozbu u Sarajevu itd. — Listak: Zdenka Marković: U mjesecini, dijalog o ratu. — Godišnja pretplata „Hrv. Njive“ iznosi 30 K, pojedini broj 70 helera. Narodbe šalju se na upravu lista u Zagrebu, Nikolićeva ul. 8.

je bilo uoči 1. aprila, a bila je već skoro ponoć. Osećam da moram da legnem. Umoran sam; bolestan sam; ja bih da legnem nekoliko dana da se odmorim, da se slatko odmorim. Dodijao mi je i život i svet... Sve mi je dodijalo!... Hoćemo li malo kod „Kolarca“? — Ne, idi pa se malo odmori! — Ali moj stomak! — dodade on. Ti sutra putuješ? — Da, već je četvrti dan, kako sam u Beogradu. Moja Ruža već je poslala telegram na redakciju, pita šta je sannom, da li sam u opšte živ, i da nisam gde god odstranstvovao. — Sirotina gdje Ruža! Hajdemo na po jedan spricer kod „Kolarca“. Ali za zaseban sto. Mrzim gungulu, ali i ti, nemoj onako po običaju, da šetaš od stola do stola. Udjospo kod „Kolarca“. Za nekoliko stolovima sede neki noćnici, ko sančim nešto pevaju. Toša „Bec“ sedi ispod ogleđala i kasapi neku rozbatrnu. Neki se kockaju... Mi sedospo za jedan sto. — Molim vas, dajte mi jednu praznu čašu, čika Johan. — Evo imate pred vama, odgovori stari kelner, čika Johan Breskovarić, stari beogradski kelner. — Pardon! i on uze jednu čašu, i po običaju odmeri prstom dokle hoće. Natočite mi samo dovde i to, čistog karlovačkog vina. Ali samo dovde. Meinito prst dovde, tako. — A to je bio njegov običaj: da pije pod meru, pa makar to bilo i po trideset puta za jedno veče. — Popismo po tri takve mere, i izadjospo iz kafane. Pri rastanku on mi dobaci:

— Hoćeš li dolaziti skorije? (Ja sam onda bio učitelj u S. Mladenovcu). — Dok malo zabašurim stvar sa ovim mojim odsustvovanjem. — Molim te, obidi me. Ja idem sad da legnem, da se više ne ustanem. Moje se zna: šest nedelja, tačno šest nedelja. I onda zbogom. Može biti... ali samo može biti... do viđenja!... I mi se rastadosmo. To mi je bilo poslednje viđenje na ulici, sa Mitrovićem, a sigurno, i poslednjeg čoveka sa njim, jer on, kako je to veče legao u postelju, nije se više ni digao. Ležao je i bolovao, ravno šest nedelja, kako je sam prorokovao, i umro je 14. maja. Za vreme njegovog bolovanja dolazio sam nekoliko puta u Beograd i stalno sam ga obilazio. On je inače bio mršav čovek, ali se po njemu videlo, da je kopnio, i u poslednje vreme pretvorio se beše u senku od čoveka. Jedva je imao toliko snage, da se po malo uspravi u postelji. Na nekoliko dana pred njegovu smrt dodjoh opet kod njega, a on porced ostaloga uze da mi se žali: — Zamisli, bolan, ona životinja „Krupa“ — (Mile Pavlović, profesor, koga su zvali u književnosti „Krupa“), došao juče kod mene, i znaš šta vell... Ah stoka jedna!... veli: došao sam kod tebe, da mi daš tvoju sliku sa svojeručnim potpisom... znaš, možeš umreti, pa ja to skupljam. Životinja!... Ja ga gledam upitim pogledom. — Isterao sam životinju! Isterao sam, i više ga ne trpim. Dolazio je još jedanput. Nisam hteo da ga primim, kazao sam da mi ga ne puštaju... A kad si ti došao?... — Danas!... Danas i putjem!...

— Pa dodji!... Imam da ti pročitam jednu pesmu: „Pohodiće proleće i mene!...“ Rastali smo se. Posle 3—4 dana ja sam opet došao. Pre nego što podjoh kod njega, prodjoh pored pozorišta, pred pozorištem je stajao Milorad Gavrilović, reditelj nar. pozorišta. Bilo je pred podne. Baš je bio svršio neku probu. Pozdravismo se. — Ja bih hteo, da obidjem našeg imenjaka, rekolh mu ja. — I ja baš to mislim... Hajdemo. I krenusmo se „Caru“, jer odmah do „Caru“ tu je Mitrovićeva kuća. Kad udjospo u dvorište i u hodnik, dočeka nas njegova mati i sestre mnogo zabrinute. — Danas mu je bolje, ali to nas plaši. Već dva tri dana ne može da se dignje iz postelje, a sad maločas zahtevao je, da ga obučemo, hoće da ide u varoš ili bar da ga preместimo u salu. — Pa?... — Obukli smo ga, preneli ga u „Salu“ i eno ga navaljen sedi u naslojnjači. — Prijavite nas! reče Gavrilović. — Milorad, i jedan i drugi Milorad hoće da dodju kod tebe... čuh ja glas iz predsoblja... — Krpu ne trpim! Napolje!... Krpa napolje, čuh ja prigužen pisak belog pesnika. To su bile poslednje reči Mitrovićeve, koje sam čuo. Dao bog, nisu se ticale mene. Njegova tužna mati izadjje. Ne vredi gospodo da sad idete kod njega. On je se razljudio i — gotovo zaneo po malo. Nego vas molim, okrete se stara gospođja meni, ako sutra budete ovde, otidite.

nisam bila bolesna, ali je moja sestra bila, bolesna i — umrla je... — Kako?... Od čega je bila bolesna?... Od čega je umrla? — Od tuge... I mala cvečarka, svojim dečijim jezikom ispriča žalosnu istoriju, kako je se njena sestra bila verila sa jednim momkom, i kako je taj momak nju izneverio i napustio, kako je se ona razbolela, i kako je se taj momak oženio drugom. — Eto u nedelju mu je bila svadba, a u nedelju je ona umrla od tuge... — Sirotina, uzdahnu pesnik. I onda zavače ruku u džep i izvuche nekoliko dinara i sručit devojčetu u korpu. „Uzeću ti ovu ružu!“ Hajde, pa ranije kući. A kad devojčice ode, on izvadi olovku, nasloni se na sto i u magnoventju napisa prekrasnu pesmu: „U majke je ćerka bila, Ko dana lepa, ko cvet čedna. Nju zavole momče jedno — Bila jednom ruža jedna, Al to momče leptir beše...“ U crkvu se svati kreću Razleže se pesma medna, A sa crkve zvono jeca: „Bila jednom ruža jedna.“ X. Imenjaci. Jedne večeri vraćali smo se iz kafane „Kineski Car“, koja je onda bila u Makedonskoj ulici, baš preko puta kafane „Ginić“ ja i M. J. Mitrović, To

Vijesti iz unutrašnjosti.

Razbojnički napadi.

Pišu nam iz Ivanjice: 12. o. mj. napala je jedna razbojnička četa, sastojeca se iz sedam ljudi, u Radljevu stan Rajka Gjokovića i Radosava Pejovića. Razbojnici su zlostavljali ukućane i svezavši primorali ih, da im predaju sav novac i sve dragocjenosti u iznosu od 13.928 kruna.

13. o. mj. napala su u Vrbani, pri dvorčike opštine, tri razbojnika na star. Milana Bogičevića, oduzevši mu rublja, odijela, živežnih namirnica i gotovog novca u iznosu od 2500 kruna. Razbojnici su pobjegli u šumu u smjeru prema Klekoviću. — Oružnici su za njima povelj svestranu istragu.

Narodna privreda.

Vrste i rase domaćih životinja.

Vrste.

Prirodna povijest domaćih životinja niči nas: da životinje, koje danas postoje, nijesu bile od uvijek ovakve kakve su danas. One, dakle, nijesu kao takve u zasebnim vrstama stvorene, već su u toku mnogo i mnogo hiljada vijekova postale od mnogo nižih životinja, prolazeći, postepenim odstupanjem od svojih predaka, kroz mnogobrojne faze.

Prema tome, sve vrste današnjih životinja u međusobnoj su vezi po postanju. Od jedne posejeće vrste životinja izdvajale su se nove vrste na ovaj način.

Pojedine individue jedne i iste vrste počinju pod uticajem: klime, zemljišta, hrane i načina života da variraju, odstupaju, od drugih individua iste vrste. Ovo odstupanje pojavljuje se u raznolikosti osobina u većem ili manjem stepenu. Ali uvijek se nalaze još jasne odlike, koje ove varirajuće individue — varijetete vezuju za njihovu vrstu. U toku dužih perioda vremena, začeti varijeteti sve se više udaljavaju od svoje vrste, tako da iščeznu one odlike, koje su ih vezivale za njihovu vrstu — nestane prelaza od vrste na varijetet, pa i oplodjavanje između tako udaljenog varijeteta i vrste postane vrlo slabo ili nemogućno.

Tako udaljeni varijeteti predstavljaju zasebne vrste životinja. Čisti predstavnici, u koliko su kao takvi ostajali, stariji prvobitnih vrsta, suzbijani su pod novim pogodbama života u sve uže granice, pa su u toku vjekova lagano i izumirali, ostavljajući iza sebe mnogobrojno potomstvo, podijeljeno u razne vrste i varijetete, da se i dalje množi, izdvajala u nove oblike i izumire.

U jednu vrstu ubraja se, dakle, ona grupa životinja, koje se međusobno mogu oploditi i dati podmiadak, koji se takodje međusobno može oploditi. Ina mogućnost, da se individue dviju različitih vrsta mogu međusobno oploditi, ali njihovo potomstvo nije sposobno za međusobno oplodjavanje.

Kod naših domaćih životinja imamo nekoliko vrsta: konji, goveda, ovce, koze, svinje i više vrsta pernate živine — kokoške, čurke, patke i guske.

Rasa.

Vidjeli smo, da izvjesni predstavnici jedne vrste mogu svojim morfološkim i fiziološkim osobinama da odstupaju, variraju, u većem ili manjem stepenu od svoje vrste i da su to varijeteti. To, što se u prirodnoj istoriji životinja smatra kao varijetet, nazivamo mi sa gledišta odgajivačkog rase. Dakle, sve indi-

vidue jedne vrste, koje su međusobno slične svojim morfološkim i fiziološkim osobinama, koje se prenose i na potomstvo, sačinjavaju — dolaze u jednu rasu. Ta sličnost u morfološkim i fiziološkim osobinama između pojedinih individua iste rase, može biti u većem ili manjem stepenu. Ako predstavnici jedne rase imaju u pogledu: tjelesnog sastava, porasta, boje, spoljnih oznaka i privrednih koristi velike međusobne sličnosti, koje se pouzdano prenose na potomstvo, onda se takva rasa zove homogena, ustaljena, tipirana. Kad su te sličnosti u manjem stepenu, ili ih u pojedinim oznakama nikako i nema, onda se takva rasa zove heterogena, neustaljena, netipična.

Svaki stočar, koji želi da mu stočarstvo napreduje i daje pouzdane rezultate, mora bistrim okom da prati sve pojave kod stoke i da ih pri sparivanju priplođnih grla pamelno primjenjuje. Jer i potpuno slične individue, jedne heterogene rase, mogu kad se spare dati potomstvo, koje odstupa od onoga što se željelo postići, i koje više liči na bliže ili dalje pretke, nego li na roditelje. Prosvjećen stočar, koji radi s osnovnim i razumijevanjem, može i od heterogene rase pamelnim i stalnim odabiranjem priplođnih grla srazmjerno dosta brzo dobiti stalnu, jednolik zapa i zasnovati homogenu, tipičnu rasu.

Prema manjim odstupanjima, koja se ograničavaju na izvjesne prijedjele, po spoljnim odlikama ili privrednim podobnostima, jedna rasa može se dijeliti na više sojeva. Tako imamo kod goveda simentalke rase: originalnu simentalšku rasu u Simentalu u Švajcarskoj, badenski soj simentalških goveda oko Messkirchena u Badenskoj, bavarski soj simentalških goveda oko Missbacha u Bavarskoj. Kod yockshirske rase svinja imamo tri soja: veći, srednji i mali soj.

Rasa i soj dijele se dalje, prema manjim tipičnim odlikama, na zapale ili pasmine; pasmine ili zapale dijele se na familije, a familije na individue, to jest jedinke.

Sa čisto privrednog gledišta razlikujemo:

- 1. Primitivne neblagorodne ili tako zvane zemaljske rase stoke. To su one i onakve rase, kakve su se u dotičnoj zemlji ili pokrajini same po sebi formirale pod uticajem prirodnih uslova, a bez vještačkog udjela čovječijske ruke. U Srbiji, prevladajuće, na žalost, ova rasa kod svih vrsta domaćih stoke. Konji, goveda, ovce, koze i svinje još su u ogromnoj većini primitivne rase. Primitivne rase odlikuju se: velikom izdržljivošću; prilagodnošću svima vremenskim promjenama; otpornošću prema raznim bolestima; zadovoljna su lošijom hranom, rdjavim stanom; ne traže gotovo nikakvu njegu — što je sve rezultat njihovog prirodnog načina života u kome su se prekalile i na sve navikle. Otuda se ove rase zovu i prirodne rase. Ostavljene same sebi i boreći se pod ovakim okolnostima za svoj opstanak, troše te primitivne rase bez malo svu energiju na samoodržanje. Otuda su grla primitivnih rase mala rastom, pozno sazrijevaju, malo mliječna su, teško se gaje i u opšte u privrednom pogledu, malo daju svojim vlasnicima.

(Svršice se.)

Razne vijesti.

Čaba buduće svjetske religije.

U Engleskoj se sad pročulo novo mjesto, kuda će svijet, kako se neki nadaju, da vrvi na čabu (hodočašće, poklonjenje). Ono se zove Gladstonbury, a vlasnica je toga mjesta neka američka dama Alice M. Buckton, koja je do

sad napisala mnoga pozorišna tijela religioznog pravca. Pošto se na tom mjestu nalazi crkvice po predanju na ruševinama jedne stare bogomolje iz prahrišćanskog doba i pošto se za ovu vezuju razne legende, to se nada rečna dama, da će ono privlačiti posjetnike iz svih strana svijeta i da će biti središte jedne religiozne skupine, slobodne od postavljanih pravila do sad postojećih vjera. Simbol te skupine neće biti krst, koji je često odvajao čovječanstvo u prijatelje i neprijatelje, već gral (čaša, putir, kondir), koji je svagda važio kao znak radosti i ljudskog bratimljenja. On će dakle biti znamenje sviju onih, koji vjeruju u mogućnost opšte svjetske religije. U avgustu je priredjeno u Gladstonburyju nekoliko religioznih predavanja i predstava, a 28. i 29. septembra trebalo je da se raspravlja o kabali i njezinom značaju u starim hrišćanskim knjigama.

Nečuveno dezerterstvo.

Od kad se zna za vojsku, zna se i za dezerterstvo, ali dezerterstva, kakvom se ne davno ušlo u trag u francuskom gradu Boulanger de Drancy na Seini, nije bilo od kad je svijeta i vijeka. Jedan tamošnji gostioničar pobjegao je još početkom rata ispod zastave i skrio se u podrumu svoje gostionice, te je u njemu, odlično snabdjeven jelom i pićem proveo preko 30 mjeseci. Između 2—3 sata noću izlazio je redovno u šetnju da se nadiše svježeg vazduha. Sad su ga pronašli i stavili pod vojni sud. Da se čovjek u vlastitoj kući skoro tri godine krije od vlasti, to još nije bilo do danas. U ostalom bio je dio podruma, u kom se dezertier krije, prijatno tapetiran i snabdjeven lijepim namještajem i čilimovima, električnim osvjetljenjem i peći za grijanje, kratko rečeno, bilo je to skrivište, u kome se moglo prijatno živjeti, naročito s obzirom na blizinu dobre kuhinje i dobrog pića.

Slijepac kao vodi okačoga.

Sad, gdje su mnogi vojnici u borbi izgubili vid, te smo počeli za slijepce življe da se interesujemo, neće biti s gorga, da se sjetimo jednog događaja iz 1846. godine. Tada je čuveni badenski kriminalista Ludvig pl. Jagemann posjetio zavod za slijepce u Berlinu, da se uvjeri o napretku zavodskih pitomaca. Pri polasku iz zavoda upita upravnik za star. ministra pravde, a upravnik ga upitao s tim pitanjem na jednog pitomca zavodskog. Ovaj uze predase jedan plan od Berlina, koji je bio izradjen ispučenim crtežom za pipanje i podje kažiprstom od mjesta, koje je označavalo zavod za slijepce, pa produži kažiprstom kroz razne pravce i poprečne ulice, dok nije našao mjesto, na kom se nalazi ministrov stan. Jagemann približi sebi put i mjesto, kako mu ga je slijepi pitomac označio, i tako je kasnije našao traženi stan.

ERKSPozitura PESTANSKE-UGARSKE KOMERCIJALNE BANKE u Beogradu — Knez Mihajlova br. 50. Specijalno odjeljenje za šiljanje novaca ratnim zarobljenicima i interniranima.

Osnovna glavnica i pričuve 232,000.000 kruna. 919

Poslijednje brzojavne vijesti.

Njemački večernji izvještaj.

Kb. Berlin, 12. novembra.

Wolffov ured javlja: U dolini Cordevole zapadno od Berlina zarobljeno je 4000 Talijana.

„BOLJŠEVIKI“ ZADOBILI NADMOĆ I U MOSKVI.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Stockholm, 12. novembra.

Iz Moskve javljaju, da su „boljševiki“ zadobili nadmoć u Moskvi.

PRIZNANJE PARISKE ŠTAMPE „BOLJŠEVIKIMA“.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Bern, 12. novembra.

Petrogradski dopisnik „Petit Parisiena“ priznaje, da je pobjeda maksimalista izvojevana bez prolijevanja krvi i izriče svoje divljenje nad njerama, koje su preduzele za sigurnost imovine građana. Gradjanstvo je najugodnije iznadjeno; nikad se dosada nije tolikom strogosti postupalo protiv tatova i razbojnika kao sada pod „boljševikima“.

NOVA MAKSIMALISTIČKA VLADA U RUSIJI.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Christianija, 12. novembra.

Petrogradski dopisnik norveškog lista „Titenstegen“ javlja: „Sovjet“ je izabrao vladin odbor. Predsjednik je toga odbora Lenjin. U isto je vrijeme Lenjin i ministar predsjednik. Ministrom spoljnih poslova izabran je Trockij. I sva ostala ministarska mjesta posjednuta su od maksimalista.

KERJENSKI I KORNJILOV U GLAVNOM STANU.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Christianija, 12. novembra.

Petrogradski dopisnik norveškog lista „Titenstegen“ javlja, da se Kerjenski zajedno sa generalima Aleksejevom i Kornjilovom nalazi u glavnom stanu vojske.

ENGLESKA SREDSTVA BORBE.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“) Stockholm, 12. novembra.

„Dagligt Allahanda“ javlja: Švedske tvrtke, koje su dosada izvažale za Rusiju hareng, dobile su od engleskih vlasti naredjenje, da taj izvoz imaju odmah obustaviti. Norveške hareng sačinjavale su za Rusiju važno živežno sredstvo. Drži se, da će engleska zabrana biti protegnuta i na druga živežna sredstva, koja su se dosad izvažala u Rusiju.

DEMOKRATIZACIJA NJEMAČKE.

Payer — zamjenik državnog kancelara.

Kb. Berlin, 12. novembra.

Car Wilhelm imenovao je württembergkog tajnog savjetnika Friedricha pl. Payera zamjenikom njemačkog državnog kancelara.

NOVA POTAPLIJANJA.

Kb. Berlin, 12. novembra.

Wolffov ured javlja: U engleskom kanalu uništala je jedna od naših podmornica ponovo 4 parna broda sa preko 13.000 brutto registrovanih tona; tri su broda bila naoružana. Jedan od potopljenih brodova po izgledu čini se da je „Weelington“, drugi je nosio ime „Gallia“ i biće vjerovatno talijanske narodnosti.

Načelnik admiralskog stožera mornarice.

UGARSKI RATNI ZAJAM.

Kb. Budimpešta, 12. novembra.

Ugarski je ministar finansija objelodanio danas poziv na supskripciju za 7. ugarski ratni zajam. Rok za upisivanje ustanovljen je od 15. novembra do uključivo 14. decembra 1917.

BROJ ZAROBLJENIKA U NJEMAČKOJ POSKOČIO PREKO DVA MILIJUNA.

Kb. Berlin, 12. novembra.

Kako listovi javljaju, povisio se zbog najnovijih uspjeha u Italiji broj zarobljenika, koji se sada nalaze u Njemačkoj, na preko 2 milijuna. U ovaj broj nisu uračunati zarobljenici, koji se nalaze na transportima, u etapama ili u karantenama, a isto tako nisu ubrojani ni zarobljenici, koji se nalaze u rukama saveznika Njemačke, kao što nisu ubrojani ni oni, koji su umrli ili izmijenjeni.

NORVEŠKI STORTING.

Kb. Christianija, 12. novembra.

Storting je juče raspravljao o američkoj noti. Predsjednik je Mowinkel održao govor, u kojem je rekao: Mi Americi ne dolazimo kao prosjaci. Mi smo zapadnim silama učinili dobrih usluga, a činimo ih u buduće. Nagodimo li se, to ćemo tu pogodbu smatrati pravom, a ne kao milostinju. No pogodba bi s Amerikom bila preskupo plaćena, kad bi je morali kupiti s našom neutralnošću.

ili prekidom s ostalim sjevernim državama. U glavnom se ovo mišljenje podudara sa mišljenjem većine naroda i vlade. Mi želimo da očuvamo zajedničke ideale evropskog sjevera. Sjeverne evropske države nemaju svoje veliko značenje u tome, što bi ove bile jak vojnički faktor, nego što su veliki kulturni faktor. Svaki će misaoni evropski političar razumjeti, da skandinavske države u ovo teško vrijeme moraju poći zajedničkim putem. Više bi se izgubilo, kad bi došli od Amerike živežnih sredstava i tako na sjeveru Evrope došlo do prekida nego li kad bi skandinavske države ostale u zajednici sa makar i gladovale. Mir više cijeniti od rata najbolja je i najveća misao, to je misao budućnosti!

U poslijepodnevnoj sjednici izjavio je državni ministar: Riječi Mowinkelove ne smiju se tako razumjeti kao da Norveškoj ne ostaje drugi izbor do li prekid sa ostalim skandinavskim državama ili glad. O tom njemu nije ništa poznato. Ako bi se ipak dogodilo, da nam se stavi takav predlog, onda ćemo o ga mi odbiti. Mi moramo nastojati, da sa zaraćenima dodjemo do jeftinijih pogodaba, a gladovati ne ćemo, jer u zemlji ima dosta i krompira i ribe, i ako se može desiti, da će se osjećati nestašica. Što se tiče žita, to se možemo na sjeveru nagoditi. Danska će nam davati svoj prečišćak na žitu, a mi ćemo njoj izvažati ribu.

PARISKA KONFERENCIJA SPORAZUMNIH SILA.

Sastanak vojničke konferencije sporazumnih sila ustanovljen je za 19. novembra. Lansing je u jednoj izjavi očešću Amerike na predstojećoj konferenciji doduše naglasio, da je veće jedinstvo glavni cilj konferencije, ali je u isto vrijeme dao razumjeti, da se može očekivati ograničenje finansijske pomoći sa strane Amerike.

ZNATNI PORAST NJEMAČKE I AUSTRO-UGARSKE VALUTE U ŠVAJCARSKOJ.

Kb. Zürich, 12. novembra.

Na ovdašnjoj burzi danas je znatno poskočila austro-ugarska i njemačka valuta.

OPADANJE SPORAZUMNIH VRIJEDNOSNIH PAPIRA U ŠPANIJI.

Kb. Zürich, 12. novembra.

Povišenje španskog mjeničnog kursa znači u ovaj čas opadanje engleske funte za 23.62, francuskog franka za 15.13, američkog dolara za 20.6 i talijanske lire za 78.57%.

Zvanične objave.

OBJAVA.

Ovim se poziva svaki, ko ima kod svoje kuće brašna ili žita više nego što je propisano, da u roku od 14 dana preda taj višak središnjici za iskorisćavanje žetve, Donja ulica br. 67-a.

Ko se ne bude po ovaj naredbi upravlja, biće kažnjen za 6 mjeseci zatvora ili sa 2000 kruna novčane kazne i oduzimanjem brašna i žita, koje se bude u kući našlo.

C. i k. okružno zapovjedništvo.

OBJAVA.

S obzirom na objavu c. i k. vojne generalne gub rnije br. 26711/1917. od 1. novembra ov. god. određuje se za provedbu popisa stanovništva sljedeće:

1. Stanovništvo se poziva da bude popisnim povjerenstvima u svemu pri ručice dade tačne podatke i da savjesno odgovara na pitanje ne samo glede vlastite osobe i članova porodica, nego i glede odsutnih.

2. Popisni arci podijelice se po kućama na pojedine osobe. Oni koji znaju popisne arke latinicom sami ispuniti ili po drugom ispuniti dati, pozivaju se da to učine. Ovi tako ispunjeni popisni arci biće po povjerenstvima po kućama pokupljeni i odnećeni. One osobe, koje nijesu u stanju popisne arke latinicom ispuniti ne smiju ih ispuniti nego ih imaju neispunjene čuvati dok dodje popisna komisija, koja će ih onda prema iskazima sama ispuniti.

3. Dan dolaska komisije u pojedine kuće biće dan prije najavljen. Tog dana imaju se stanovnici pojedinih kuća bezuvjetno kod kuće u svom stanu zadržavati.

Beograd, 1. novembra 1917.

C. i k. okružno zapovjedništvo.

OBJAVA.

Ovih dana izvršice se izmjena svih mesinganih i bakarnih predmeta kao i dijelova na bazorima i vratima, sa gvozdenim.

Ovim se stavlja do znanja gradjanstvu, da u tom slučaju nesmije niko stavljati nikakve prepreke, niti pak smije utajiti kakav metal.

U protivnom slučaju dotično lice bilo bi kažnjeno sa 6 mjeseci zatvora ili 2000 kruna novčane kazne.

Beograd, 1. novembra 1917.

Car. i kralj. okružni zapovjednik.

Neuštešen, neoplakan,

I od sviju zaboravljen,

Al' jednoga dana — čuda! Omeššao ljudska srca, I ja vidih silan narod Na mom grobu kako grea.

I polaže vence sveže, Kraj krstače jedne, trule, A po grobu presadjuju, Ljubice i zumbule.

I ja ustah i oživeh, Opet mi se život svide. Sta da radim, kad smo ljudi: Neka ide, kako ide!

HALI PODLISTAK.

Vladari i ljekari.

Jedno staro predanje priča nam, da je u Skotskoj živio nekada kralj-mudrac, koji je odredio, da svaki ljekar, koji želi, da se nastani u njegovoj zemlji, mora prije toga imati 30-godišnju praksu u kojoj drugoj zemlji. Ovo jasno izraženo nepovjerenje prema ljekarima nalazi se kao karakteristika mnogih vladara. Sam Napoleon išao je tako daleko, da je ljekarsku nauku označio kao nauku ubojica iz zasjede. Medjutim na pitanje svoga ličnog ljekara: „Gospodaru, šta onda misliš o osvajačkom zanatu?“ ostao je dužan odgovor. Friedrich Veliki se u jednom

pismu porugljivo izrazio: „Ja sam se oporavio, i ako su se oko mene mučila dva slavna ljekara.“ Ali je i on našao svoga majstora, kad je jedared zapitao jednog ljekara: „Kolikima ste do sada oduzeli život?“ Na ovo je dobio odgovor: „Ni izdaleka ne tolikima, kao Vaše Veličanstvo, ali nijesam ni takvu slavu stekao.“ Louis XIV. je bio još više nepovjerljiv prema ljekarskoj umjetnosti nego li i sam Molière, pisac „Uobraženog bolesnika“. Kralj se mnogo iznenadio, kad je prilikom jedne posjete zatekao kod pjesnika ljekara. Molière se vješto izvuče, odgovorivši na kraljevo pitanje, kakva posla ima kod njega ljekar: „Veličanstvo, mi se zabavljamo. On mi prepisuje lijekove, a ja ih ne uzimam, i na taj način održavam zdravlje.“ Veoma je lijep odnos između cara Nikole II. i njegovog ličnog ljekara, profesora Mandta, u čijim Memoarima (izišlim prije kratkog vremena kod Dunckera & Humblosa) možemo o tome čitati. Mandt je bio poznavalac ljudi i vladara, a svoga gospodara je iskreno volio, no zato nije bio slijep za njegove slabosti. On nije mislio na njega, nego na gdjekeog drugog vladara, kad je na pakosnu primjedu grofa Kleinmichela ovome odgovorio: „Radije liječim dobre i vjerne pse, nego gdjekeog kneževa i grofove, pošto su prvi uvijek zahvalniji od potonjih.“

u veće, na željezničku stanicu, da sačekate mog Velizara. On dolazi, dobili smo izvještaj...

Sta smo znali da radimo. Ja i Gavrilović smo otšli.

Svršeno, reče Gavrilović. Ja sam toga dana otpulovao, a li sutra dan u jutru, dobio sam brzojav od juče:

„Danas umro Milorad J. Mitrović. Pogreb sutra u 3 sata po podne.“

Raduje. U jutru istog dana čitao sam i kratak nekrolog u tadašnjem „Dnevnom Listu“ o Mitroviću. Dakle svršeno je.

U podne sam uhvatio voz, koji je išao za Beograd, i stigao sam na pogreb. Okorele demokratke i „najveći“ prijatelji, Mitrovićevi, stajali su u špaliru na „Kosančićevom Vencu“ da se ne „zaraze“, jer Mitrović je umro od galopirajuće tehtike. Ja, Domanović i još nekoliko, prtili smo se i izneli smo mu kovčeg.

A toga istog jutra, ja sam jednom beogradskom listu poslao telegrafske svoju tužalicu za njim. Neću, mislim, biti dosadan, ako ponovim te stihove, i time užezem voštanicu nad jednom, od najdražijih svojih prijatelja:

Milorad J. Mitrović. Sanjao sam da sam umro, I to mi je bilo lako, Al' me jedno zabolelo: Niko zamnom nije plak'o.

I ležo sam dugo tako, Nem i mrtav u grob stavljen.

